Росіяни атакували Україну балістикою та БПЛА: вибухи у Києві, Полтаві, Запоріжжі та
ФОТО Посол Італії в Україні вручив найвищу державну нагороду двом українським
ФОТО Стихійне лихо в Непалі: що відомо про долю 57 українців?

Рада у смартфоні. Як нардепи будуть голосувати з укриття

1 вересня Верховна Рада України розпочала 16 сесію. Поки що традиційно у сесійній залі на Грушевського, 5 під скляним куполом. Однак через практично постійні повітряні тривоги в столиці ще напередодні відкриття сесії в парламенті заговорили про необхідність забезпечення «запасного» варіанту голосування. Оскільки під час оголошення повітряної небезпеки нардепи полишають залу, де на робочих місцях облаштовані електронні пульти для голосування.

Апарат Ради вже облаштував альтернативне місце, де нардепи зможуть проголосувати в електронному додатку на телефоні чи планшеті після персональної ідентифікації. Це роблять, аби законотворча робота парламенту не була паралізована тривогами. Чи не суперечить це Конституції й іншим законам, і чому частина нардепів виступила проти «Ради у смартфоні», читайте у матеріалі LB.ua.

0:00 / 15:11

Анна Стешенко, спеціальний кореспондент LB.ua

Додати LB.ua як бажане джерело в Google

Альтернативна сесійній залі

Перед початком сесії спікер Руслан Стефанчук показав парламентським журналістам альтернативну залу для засідань і тестову систему голосування у смартфоні.

Верховна Рада України
Верховна Рада України
Верховна Рада Укра

ФОТО: ПРЕССЛУЖБА ВРУ

Він пояснив, що під час повітряної тривоги «ми маємо переривати роботу і йти в укриття. Зрозуміло, що це забирає величезну кількість продуктивного часу. Оскільки збільшилась кількість та тривалість атак, фактично це може призвести до паралічу. Саме через це ми запропонуємо народним депутатам альтернативний варіант».

РЕКЛАМА

Депутатам пропонують іти в залу на цокольному поверсі, де зазвичай проходять погоджувальні ради перед засіданнями голів фракцій та комітетів із керівництвом Ради. У цій залі з довгим великим столом посередині та зеленим зручними кріслами є великий екран, на якому до великої війни транслювали засідання погоджувальної ради з їхніми суперечками, емоційними виступами і з'ясуванням стосунків на камери.

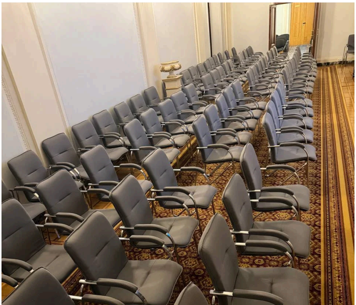

РЕКЛАМА
Дізнатися більше
Географічна довідка
Політика
новини

ПУБЛІКАЦІЇ
ЛЕСЯ ПАДАЛКА
«Обирайте оптимальний формат». Навчальний рік у Києві починається з максимальної невизначеності на фоні шахедних атак
Тотальна залежність від укриттів, змішана форма навчання, сніданки в підвалах і «кіборги»-вчителі. Як столиця за одну добу готувалася до першого вересня.
РОМАН ГРОМОВ
Біг без глянцю: живі лайфхаки від аматора, які вбережуть ваші ноги, гроші та шлунок
Як добігти до фінішу без шкоди для здоров'я і гаманця.
Всі публікації
БЛОГИ
ФУЛЬКО ТРЕФФЕРС
Здоров'я починається за межами лікарень
Відбудова стосується не лише будівель та інфраструктури, вона визначає, якими будуть умови нашого щоденного життя в майбутньому.
АРСЕН ЖУМАДІЛОВ
Три роки реформи: якою система оборонного забезпечення є сьогодні. Що змінилося?
Важливо не повернутися до моделі, в якій результат залежить від ручного управління чи здатності системи «гасити пожежі».
Усі дописи блогів

РЕКЛАМА
Дізнатися більше
Історія
Газети
Політики
Військові сили
Війна та конфлікти
Східноєвропейці
Новини
політики

ФОТО: ЯРОСЛАВ ЖЕЛЕЗНЯК

Ця зала не може вмістити понад 300 нардепів, тому додатково по периметру встановили звичайні стільці. І, зі слів спікера, депутати зможуть перебувати у суміжних приміщеннях, які також облаштовані для проведення пленарних засідань.

Вже готові «запасні» робочі місця для 368 парламентарів, проте їхню кількість можуть збільшити до 392. Важливо, що у залі є умови для проведення трансляцій засідань. Тому про повернення до закритого формату мова не йде.

Народним депутатам запропонують два варіанти: голосування підняттям руки і у спеціально розробленій онлайн-системі. У цій системі є можливість переглянути порядок денний, проголосувати та перевірити результати голосування. Також парламентарі можуть записатись на виступ і перевірити чергу. Щоб увійти в систему, потрібно підключитись до закритої мережі. Далі необхідно просканувати qr-код, ввести дані, які персонально надають кожному нардепу, а qr-код змінюватиметься щодня, що унеможливлює голосування за відсутності людини в залі.

РАДА
Верховна Рада України
12104
ФОТО: ПРЕССЛУЖБА ВРУ

За словами керівника апарату Ради В'ячеслава Штучного, розробка цієї системи для голосування тривала з початку великої війни. «Ми розуміємо всі безпекові виклики, які пов'язані з голосуванням. На цю систему не було використано додаткових бюджетних коштів, вона розроблялась нашими власними силами», — додав Штучний.

Верховна Рада не полишала сесійну залу навіть у перші дні повномасштабного вторгнення. Хоча ранком 24 лютого 2022 року депутатів зібрали біля укриття під монументом Батьківщини-матері. Однак, як розповідали LB.ua парламентарі, засідання в укритті не відбулося, бо місце збору розголосив у соцмережах народний депутат Олексій Гончаренко із «Європейської солідарності». Тому депутати повернулись до будівлі Верховної Ради, де й ухвалили рішення про запровадження воєнного стану.

РЕКЛАМА

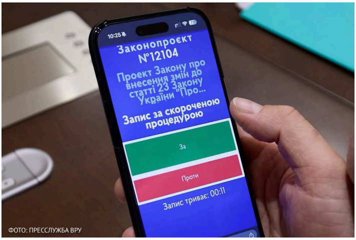
10:25
Законопроєкт №12104
Проект Закону про внесення змін до статті 23 Закону України "Про...
Запис за скороченою процедурою
За
Проти
Запис триває: 00:11
ФОТО: ПРЕССЛУЖБА ВРУ

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ
Мітинг з картонками, вимога викликати Зеленського і присяга: як Рада призначала Сибігу і Хмару

Нардеп Ярослав Железняк («Голос») каже, що цього тижня заплановане тестування системи голосування у підземному укритті. «Тестуватиме кожна фракція окремо… Система працює виключно в залі; при виході (наприклад, в інше укриття або їдальню) відключається, потрібна повторна ідентифікація за QR-кодом. Головне — приміщення некомфортне. Особливо для 330 депутатів. Люди сидітимуть щільно. Тобто воно придатне для критичних голосувань 1–2 рази на тиждень, але не для тривалого перебування», — сказав він.

Ідею альтернативного голосування сприйняли не всі нардепи. Так, голова «Європейської солідарності» Петро Порошенко, виступаючи з трибуни після відкриття 16 сесії, закликав «припинити будь-які розмови про голосування телефонами у підвалах». За словами Порошенка, це прямо суперечить Конституції.

Павло Бакунець із групи «Довіра» також наголосив, що парламентарі мають виконувати свої обов'язки і голосувати безпосередньо у будівлі Верховної Ради. Бо, за його словами, захисники та вчителі «не змінюють місце роботи» через тривоги. Так само мають працювати депутати.

А колишній спікер Дмитро Разумков іронічно запропонував голосувати «з Монако».

Як і де мають голосувати нардепи за законом

Стаття 84 Конституції України зобов'язує народного депутата голосувати на засіданнях Верховної Ради і особисто. Це положення деталізують закони «Про Регламент Верховної Ради України» і «Про статус народного депутата України».

РЕКЛАМА

За 2 статтею Регламенту Верховна Рада проводить засідання у будинку парламенту на Грушевського, 5 у Києві (підземна зала теж розташована за цією адресою у головній будівлі ВРУ). Провести засідання в іншому місці можна за рішенням не менш ніж 226 народних депутатів. Регламент вимагає від народного депутата зареєструватись у спосіб, який виключає можливість реєстрації його картки іншою людиною. Голосувати депутат має особисто — за допомогою електронної системи, а якщо використати її неможливо, то підняттям руки. Є ще варіант таємного голосування — тоді депутат подає бюлетень.

Попри доволі суворі правила щодо особистого голосування, проблема голосування чужими картками або фіктивної «присутності» насправді відсутніх депутатів не була повністю розв'язана. Хоча в порівнянні з часами, коли картки відсутніх депутатів голосували часто-густо, а деякі політичні сили забирали у своїх нардепів картки, аби ті не порушували «фракційну дисципліну», зараз ситуація краща.

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Криза голосувань у Верховній Раді: чи нова ця проблема?

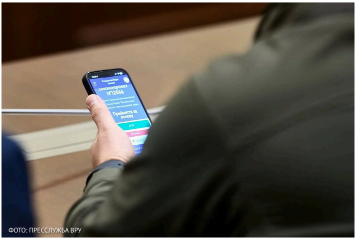

ФОТО: ПРЕССЛУЖБА ВРУ

Зміни до закону про регламент Верховної Ради, необхідні для запуску альтернативної системи, були ухвалені ще у лютому 2023 року. Тепер під час воєнного стану Рада працює в режимі одного пленарного засідання. Не окремих щоденних засідань, а фактично однієї сесії з перервами, яка триває аж до припинення воєнного стану або до початку наступної чергової сесії. Голова ВР (чи його заступник) оголошує перерву й сам визначає час, місце продовження засідання та, за потреби, спосіб голосування депутатів із повідомленням погоджувальної ради фракцій.

Під час повітряної тривоги головуючий має перервати засідання. Воно відновлюється за п'ятнадцять хвилин після відбою крім випадків, коли тривога триває понад три години поспіль.

Голосування поза Радою: це ж було вже

В історії українського парламентаризму були випадки голосування поза Радою на Грушевського 5. Перший — у січні 2000 року. Тоді у Верховній Раді III скликання стався розкол між парламентською більшістю та лівою меншістю, яка підтримувала тодішнього голову ВР Олександра Ткаченка. Більшість зібралася в Українському домі й проголосувала за зміну керівництва Ради. Через місяць, уже в перший день нової сесії, депутати більшості знову зібралися в Українському домі під головуванням Віктора Медведчука. Івана Плюща обрали головою ВР, Медведчука — першим заступником, Степана Гавриша — заступником голови, змінили керівництво низки комітетів.

ПРЯМИЙ ЕФІР
РАДА
Parliament of Ukraine
4 КВІТНЯ
ЗБОРИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ
ЗБОРИ НАРОДНИ

ФОТО: СКРИН ВІДЕО УП

'Виїзне' засідання ПР і КПУ 4 квітня 2013 року

Другий випадок стався 4 квітня 2013 року. За президентства Віктора Януковича та головування у Раді Володимира Рибака опозиційні депутати заблокували сесійну залу на Грушевського 5. У відповідь депутати більшості зібралися в конференц-залі будинку №6-8 на Банковій біля Адміністрації президента. Зареєструвалося 244 народні депутати. Окремо вони ухвалили процедурне рішення про проведення засідання саме в цьому приміщенні, а через відсутність системи «Рада» голосували підняттям рук. За день там ухвалили в цілому 9 законів і прийняли за основу ще 13 законопроєктів. Легітимність засідання оскаржували в суді, однак Вищий адміністративний суд вирішив, що його проведення на Банковій відповідало закону.

Дистанційно — ні, не під куполом — так, смартфон — краще не треба: що кажуть юристи

У 2020 році Верховна Рада вже тестувала голосування онлайн через програму Microsoft Teams. Це було пов'язано з карантином через коронавірусну епідемію, через який депутати не могли збиратись у сесійній залі. На той час ще заступник голови ВР Руслан Стефанчук та депутат Микола Стефанчук («Слуга народу») навіть розробили законопроєкт № 3250 про онлайн-засідання. Голова фракції «Слуга народу» Давид Арахамія проводив тестові «симулятивні засідання»: близько п'ятдесяти депутатів одночасно підключилися до Microsoft Teams і проголосували підняттям рук. Експеримент технічно вдався, але Головне експертне управління ВР вказало на конституційні ризики (порушення вимоги особистого голосування, відсутність гарантій свободи волевиявлення), і проєкт зняли з розгляду.

РЕКЛАМА

За кілька днів до повномасштабного вторгнення нардепка Кіра Рудик («Голос») розповіла LB.ua що на планшети народних депутатів уже встановили програмне забезпечення для дистанційного голосування. Свій планшет вона теж здавала на «перепрошивку» і отримала його вже з відповідним модулем. Рудик пов'язала це з тим, що фракція «Слуга народу» на той момент втратила монобільшість (226 голосів). Вона висловила побоювання, що це відкриває можливість або для голосування «планшетом» замість депутата, або для участі у голосуванні депутатів, які виїхали з країни.

ФОТО: FACEBOOK/КІРА РУДИК

Кіра Рудик

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Влада без кулуарів: що змінює закон №11321 для журналістів і громад

Тоді приводом стало доручення президента Володимира Зеленського на засіданні фракції «Слуга народу» 14 лютого змінити законодавство для запровадження дистанційного голосування у Верховній Раді. У «Слузі народу» цю ініціативу підтримали, хоча визнавали ризики кібератак і силового тиску на депутатів. А от опозиція виступала категорично проти: депутат Сергій Власенко («Батьківщина») нагадав, що Конституційний суд вже роз'яснював: голосування має відбуватися «у визначеному місці в визначений час».

Альтернативну систему голосування на випадок тривалих повітряних тривог правники називають такою, що прямо не суперечить Конституції, регламенту та іншим законам. Одначе лише за умови дотримання певних вимог.

Колишній заступник голови Центральної виборчої комісії та правник Андрій Магера у коментарі LB.ua пояснив, що «необхідне дотримання двох умов. По-перше, фізична присутність в одному місці не менше 226 депутатів (це мінімальна необхідна кількість для ухвалення рішень). По-друге, верифікація участі кожного депутата в голосуванні. Тобто кожного разу треба буде перевіряти фізичну присутність, щоб був повноважний склад для засідання. І щоб не було спотворення результатів голосування». Натомість голосування онлайн без фізичної присутності, за словами Магери, неприйнятне — це прямо суперечить Конституції.

ФОТО: UACRISIS.ORG

Андрій Магера

Андрій Магера каже, що варто організувати аналог системи голосування бюлетенями чи руками в будь-якому іншому приміщенні. Натомість голосування через телефон навіть за присутності депутата в укритті він вважає невдалим варіантом. Адже мобільні телефони використовують зв'язок від комерційних компаній — мобільних операторів. Це створює ризик стороннього втручання і спотворення результатів голосування.

«Спосіб голосування Конституція безпосередньо не визначає. Вона лише говорить, що голосування має бути особистим. Як гарантувати у мобільному телефоні, що голос не буде спотвореним, це питання. Я б у це точно не грався», — попереджає Магера.

Закон, за словами Магери, не вимагає від нардепів бути на Грушевського, 5 — можна використовувати приміщення в Києві чи іншому місті чи селі України. З цим погоджується і колишній нардеп, правник і чинний депутат Київради Леонід Ємець, наголошуючи, що єдина чітка конституційна вимога — особисте голосування. Будь-яку альтернативну систему голосування потрібно буде вибудувати так, щоб можна було пересвідчитись: голосує саме ця людина, а не хтось замість неї. «Щойно виникне ситуація, коли неможливо встановити персональність голосування, рішення можна буде оскаржити в суді через порушення Конституції», — застерігає політик.

Леонід Ємець розповідає, як може працювати система верифікації особистого голосування. Частина засідань комітетів Верховної Ради відбувається онлайн, і кожен учасник особисто на камеру називає себе і оголошує, як голосує. Теоретично можна обійти і таку систему, визнає Ємець, але в такому разі порушниками закону мають зайнятись правоохоронні органи.

Вчора, 16:20
Корецький: Україна може недоотримати значну частину з 29,5 млрд доларів від міжнародних партнерів

Вчора, 13:39
Рада не ухвалила зміни до Митного кодексу щодо оподаткування усіх посилок з-за кордону

Вчора, 13:16
Рада схвалила за основу законопроєкт про нові правила надання держдопомоги бізнесу

Анна Стешенко, спеціальний кореспондент LB.ua

ВЕРХОВНА РАДА **ГОЛОСУВАННЯ** **ПАРЛАМЕНТ** **РЕГЛАМЕНТ** **СЛУГА НАРОДУ**

РЕКЛАМА

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Вчора, 18:04
Угорщина знову заблокувала просування України до членства у ЄС

Вчора, 17:20
Кір Стармер оголосив, що залишає посаду депутата парламенту

Вчора, 16:20
Корецький: Україна може недоотримати значну частину з 29,5 млрд доларів від міжнародних партнерів

Вчора, 15:18
Туск: найближчі місяці можуть бути ключовими не лише для України, а й для безпеки Польщі

Вчора, 13:09
Сі Цзіньпін заявив про готовність Китаю долучитися до врегулювання війни в Україні

Вчора, 11:25
Politico: Бессент закликав міністра фінансів РФ припинити війну проти України

31 серпня, 20:35
Президент Зеленський доручив провести аудит невиконаних домовленостей України з міжнародними партнерами

31 серпня, 19:44
Зеленський увільнив Камишина з посади радника Президента зі стратегічних питань

СВІТЛАНА ТОПАЛОВА
Чи/як українське суспільство може впливати на владу

31 серпня, 16:30
Зеленський: Україна зосередиться на фінансуванні оборони, підготовці енергетики до зими та підтримці економіки

У разі повного чи часткового відтворення матеріалів пряме гіперпосилання на LB.ua обов'язкове! Передрук, копіювання, відтворення або інше використання матеріалів, що містять посилання на агентство "Українські Новини" й "Українська Фото Група", заборонено.

Матеріали, які розміщуються на сайті з позначкою "Реклама" / "Новини компаній" / "Пресреліз" / "Promoted", є рекламними та публікуються на правах реклами. Редакція може не поділяти погляди, які в них представлені. Матеріали з плашкою СПЕЦПРОЄКТ є рекламними, проте редакція бере участь у підготовці цього контенту і поділяє думки, висловлені у цих матеріалах.

Редакція не несе відповідальності за факти та оціночні судження, оприлюднені у рекламних матеріалах. Згідно з українським законодавством, відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Суб'єкт у сфері онлайн-медіа; ідентифікатор медіа - R40-05097

РЕКЛАМА

Про використання cookies

Продовжуючи переглядати LB.ua ви підтверджуєте, що ознайомилися з Правилами користування сайтом та погоджуєтеся на використання файлів cookies

Про файли cookies ПОГОДЖУЮСЬ